

Phụ chương 2

2.1

Nhà của Khánh

Nhà của Khánh là một biệt thự mới xây, tất cả đồ đạc, giường nệm còn thơm mùi mới. Khánh dành cho tôi một phòng ngủ khá rộng, đầy đủ tiện nghi. Phòng trông sang một lô đất trống đầy đặc cây rừng.

Buổi sáng, tôi thường ngồi viết lách, i-meo tại phòng khách. Bàn viết sơn dầu, lót kính với 12 ghế ngồi bọc vải trông tựa như phòng giấy của ông lớn. Trước mặt tôi là cửa kính rộng 2 m x 4 m, nhìn suốt sang thảm cỏ xanh mướt của sân golf.

Buổi chiều mát, tôi ra vườn sau đọc sách. Sân cỏ rộng tới 2000 m², nước phun đều; phía sau sân là rừng thông, sồi, thân khẳng khiu, nhưng cũng đủ tạo nên một bức rào xanh dịu mắt. Thấy tôi ngồi bất động, bầy nai mon men lại gần, ăn trộm ớt xanh, liếm láp những giọt nước còn đọng trên lá, đàn gà tây vẫn thản nhiên bay truyền từ cành này sang cành khác trong khu rừng già chưa đung tới. Tội nghiệp cho chúng, rồi mai đây biết di cư về đâu, trong khi giang sơn của chúng càng ngày càng thu hẹp do nhu cầu nhà ở của loài người. Gió thổi nhẹ, tiếng gầm gừ của máy ủi từ xa vọng lại, tôi chớp mắt lúc nào không hay. Bộp! con chào mào đuôi dài đâm nhào vào cửa kính làm tôi giật mình thức dậy.

Ban đêm, tôi mở rộng màn hình màn hình để ánh trăng tự do len lỏi qua cửa sổ.

Tôi thiếp đi trong mộng đẹp.

2.2

Du lịch bằng xe điện

Năm 1996, tôi tham dự khóa hội thảo về giao thông công cộng tại Dallas, TX. Ban tổ chức mời các hội thảo viên tham quan công trường xây cất đường hầm Mockingbird cho hệ thống xe điện Dallas, gọi tắt Dart (Dallas area rapid transit). Đến nay (năm 2006), Dart đã hoàn tất và đưa vào sử dụng.

Dart được trang bị hiện đại, mỗi toa xe đều có màn ảnh thông báo trạm tới, bệ nhắc cho người tàn tật, cho các bà nội trợ đẩy xe con nít (toddler), chỗ dành riêng cho người câm, người mù có chố dẫn đường. Dart có 3 tuyến chính:

- + Đường đỏ chạy từ Parker Rd đến Westmoreland
- + Đường xanh da trời từ Garland – Ledbetter
- + Đường xanh lá cây, xe điện 2 tầng từ Dallas – Fortworth.

Ba tuyến này đều chạy qua đảo-tao Dallas.

Trong tương lai gần, Dart sẽ thiết lập thêm 3 tuyến mới: Dallas – phi cảng quốc tế Dallas/Fortworth, Dallas – Carrollton, Dallas – Pleasant grove.

Giá vé rẻ, người cao niên chỉ trả 1 đ (người khác 2,5 đ) là có thể đi suốt ngày (day pass). Nhờ Dart, tôi có dịp thăm nhiều nơi, dừng nhiều chỗ, trong đó phải kể tua Đảo-tao ngày 11/7/06:

Từ Garland, tôi đáp xe điện đi City Market, rồi lấy xe buýt đi Đảo-Tao. Xe buýt có dáng dấp một toa xe điện, chở miễn phí, du khách có thể xuống hay lên bất cứ chỗ nào, tha hồ ngắm những cửa hàng bách hóa sang trọng, quán ăn lịch sự dọc hai bên đường. Harwood là con đường chính dẫn tới khách sạn siêu sao Adam' Mark. Đi giữa những cao ốc kính xanh phản chiếu ánh mặt trời, tôi có cảm giác như đang dạo chơi dưới ánh trăng. Nối liền với Trung Tâm Hội Thảo Quốc Tế bằng cầu vượt có mái che, khách sạn này có 1333 phòng ngủ hạng sang, 472 phòng lớn (King room), 32 suites (phòng ngủ + phòng tiếp khách), 3 suites đặc biệt dành cho Tổng Thống, và Hoàng Gia.

Liếc nhanh bản đồ khách sạn, tôi chấm ngay nhà hàng Chaparral ở trên thượng tầng làm địa điểm “dừng chân”. Nhà hàng trưng bày những bức tranh quý, tử rượu vang mắc tiền, bán những món ăn ngon do đầu bếp trứ danh nấu. Bốn bề là kính, thực khách mặc sức chiêm nghiệm thành phố, đẹp nhất về đêm khi quan sát những con chim sắt khổng lồ bay vút lên hoặc từ từ đáp xuống phi trường Love Field, cách đây không đầy 10 dặm. Sau khi đi 1 vòng quanh nhà hàng, tôi lựa một sa-lông đẹp nhất trong phòng đợi, lần từng trang báo ra đọc tin vui trong tuần: “Đại nhạc hội ngoài trời “Người Thương Phế Binh VNCH” lớn nhất trong vòng 31 năm tại Nam Cali thu được 260.000 đ với số người tham dự 10.000”.

Trong bối cảnh êm đềm, tôi lán lại đây cho đến khi nhà hàng chính thức mở cửa, lúc 5 giờ chiều. Theo lối cũ, tôi trở về Garland bằng xe điện.

Du lịch bằng xe điện, metro, xe lửa, xe buýt, kể cả xe điện tự động không người lái, tại nhiều thành phố HK, cũng như tại Âu Châu, Úc Châu, tôi xin phép được cống hiến quý vị một vài kinh nghiệm đi xe:

1) Nhìn kỹ tên tuyến để khỏi lên lộn xe; tên tuyến đều ghi rõ phía trước, bên hông xe hoặc ghi giờ chạy của mỗi tuyến trên bảng thông tin (ở Nhật, xe mỗi tuyến đều sơn màu khác nhau)

2) Mang theo lộ trình tuyến để biết kể từ trạm (ga) bước lên, còn mấy trạm nữa phải bước ra (nhớ con số bao giờ cũng dễ hơn tên ga).

3) Nên ngồi ở toa giữa để có thể thấy bảng tên nhà ga; có thể ngồi tầng trên, giữa, dưới miễn sao thấy bảng rõ nhất.

4) Tùy theo nhu cầu di chuyển, mua vé 1 lần, vé ngày, vé tuần, hay vé tháng. Đối với những người mới tới lần đầu, nên mua vé ngày, phòng trường hợp đi lạc, có thể chờ chuyến khác. Hãng nào cũng dành giá vé đặc biệt cho người già (riêng tại Pittsburgh, người già đi xe buýt miễn phí)

5) Nếu phải chuyển xe (transfer), quý vị cần xem có đủ thì giờ chạy từ cổng (gate) này sang cổng kia. Vì vậy khi mua vé, nên xem kỹ thời gian transfer, nếu không đủ, xin đổi chuyến khác. Ngoài ra phải kể thời gian xe đến trễ (trễ 15 phút là chuyện thường)

6) Sau cùng, khi đi nước ngoài, quý vị nên học một số tiếng thông dụng như giờ tàu đi, tàu đến, lối ra, lối vào, ga chính, ga phụ v. v.

Cứ mỗi lần đi lạc hoặc nhờ chuyển tàu, tim tôi đập mạnh hơn!

2.3

Xây nhà chống thiên tai

Trong chặng dừng chân New Orleans, tôi ghé thăm anh Khởi, kiến trúc sư. Nhà anh cũng ở New Orleans East, không bị thiệt hại gì, vì ở trên đất cao, và xa chỗ đê vỡ. Anh muốn di cư về Bắc Cali, nắng ấm, hoặc Nam Florida, gió biển, anh ngỏ ý nhờ tôi tính toán một ngôi nhà chống thiên tai. Sau đây, tôi xin được phép tóm lược buổi nói chuyện giữa 2 người, một trẻ một già:

- Tôi muốn xây nhà tại vùng thung lũng Hoa Vàng, nắng ấm, đông người Việt, nhưng ngại động đất. Tôi nghe nói trận động đất xảy ra tại San Francisco ngày 17/10/1989 với 7 chấm 1 (Richter scale), làm đổ vỡ nhiều nhà cửa, cầu sập, gây tử thương cho 62 người.

- Trên thế giới đã xảy ra nhiều trận động đất mạnh hơn ở HK như:

*Nhật, ngày 2/3/1933 làm chết 2900 người với cường độ 8.9.

*Chí Lợi, ngày 21-30/5/1960, 5000 người chết, cường độ 9.5.

*Alaska, ngày 27/3/1964, 131 người chết, cường độ 9.2.

Mới đây, ngày 26/12/2004, động đất có cường độ 9. ngoài khơi Đông Nam Á đã tạo nên những đợt sóng thần Tsumani cao 15 m, dài hàng 100 dặm với vận tốc 500mph, làm 297.200 người chết. Con số này chưa phải là kỷ lục, nếu so với trận động đất tại Shaanxi, Trung Quốc, ngày 24/1/1556 làm 830.000 người thiệt mạng. Trong trận San Francisco, phần lớn nhà bị sập là nhà cũ, hoặc xây cất dưới tiêu chuẩn kỹ thuật về động đất.

- Sao luật lệ xây dựng UBC (Uniform Building Code) cứ thay đổi hoài? Hồi tôi mới tới HK, người ta còn áp dụng UBC 1976, nghe nói bây giờ dùng UBC 2001?

- Như anh đã thấy, cường độ rung thay đổi theo từng nơi trên địa cầu. Tại HK, người ta chia lãnh thổ ra làm 4 vùng (zone), bang Cali nằm trong vùng 4, có cường độ mạnh nhất. Lực rung tác dụng lên công trình tùy thuộc vào nhiều yếu tố như: cường độ rung, loại đất móng, tần số rung cũng như tần số của công trình, khoảng cách tới tâm địa chấn v. v. Ngày nay các nhà khoa học càng hiểu rõ bản chất của động đất; vì vậy, việc tu chỉnh luật lệ xây dựng là điều cần thiết. Ngoài khía cạnh an toàn, nhà làm luật còn nghĩ tới khía cạnh kinh tế (phí tổn xây dựng), họ tuân thủ nguyên tắc “Trong trường hợp có động đất mạnh xảy ra như đã dự trù trong thiết kế, tường nhà, vách ngăn có thể bị vỡ, nhưng khung, mái, nền nhà vẫn y nguyên. Khung nhà vẫn y nguyên có nghĩa là sự thiệt hại về nhân mạng không có hoặc không đáng kể.

Theo yêu cầu của anh, tôi có thể tính toán ngôi nhà tương lai của anh kiên cố hơn luật lệ hiện hành đòi hỏi. Nó vừa tốn tiền, vừa thiếu thẩm mỹ (trông nặng nề, cục mịch). Nếu một trận động đất như trên không xảy ra trong suốt thời gian tuổi thọ công trình, cả là một sự lãng phí lớn lao! Điểm chốt mà tôi muốn lưu ý anh là dù xây ở đâu, luật buộc công trình phải có khả năng chống lại không những động đất mà còn gió bão trong vùng đó.

Ngắt lời tôi, anh đề nghị chúng ta cùng nghe bài “Túp lều lý tưởng”, uống trà, rồi thảo luận tiếp

- Nhà tôi muốn về Florida, gió biển, gần ông bà ngoại; nhưng tôi ngại hurricane (bão)

Nghe nói về gần Disney World, bọn trẻ reo hò, hoan hô bố.

- Bão cũng tàn bạo không kém gì động đất. Tại Cyclone, Bangladesh, ngày 13/1/1970 bão đã giết hại 300.000 người, ngày 25/5/1985: 10.000 người, ngày 30/4/1991: 139.000 người. Riêng tại Nam Florida bão ngày 6-20/9/1928 làm thiệt mạng 1836 người, bão Andrew ngày 24-26/8/1992 gây tử vong 23 người (a). Cũng như động đất, nhà làm luật cũng chia lãnh thổ HK làm nhiều vùng và quy định tốc độ gió căn bản tối thiểu V_{min} (minimum basic wind speed) cho từng vùng như tại Nam Florida $V = 110$ mph, trong khi trên thực tế gió đã đạt tới 132 mph.

- Tôi nghe nói miền Nam dùng SBC (Southern Building Code) thay vì UBC ?

- Đúng vậy! SBC cũng như UBC 1997 đã nâng cấp V_{min} lên 140 mph để giảm thiệt hại. Không thể chạy đua với thiên nhiên, chúng ta phải biết dừng lại ở giới hạn nào đó, đừng bắt chước như tổ tiên người Do Thái xây tháp Babel chọc trời để rồi nhân loại rước lấy thảm họa. Tôi sẽ tính toán cho anh một ngôi nhà trên mức an toàn mà luật lệ hiện hành quy định. Cali hay Florida?, xin anh chị cho biết sớm quyết định. Tối năm 2008, tôi về hưu hẳn, và sẽ trả licence (giấy phép hành nghề) cho cả 2 bang Cali và Florida.

*

Theo sự suy đoán của tôi, cường độ thiên tai (động đất, bão, lụt, gió lốc) trong tương lai có thể mạnh hơn hiện tại. Nếu rút gọn, vỏ trái đất mỏng hơn vỏ trứng gà.

Khối lỏng trong vỏ trái đất chỉ chờ cơ hội phun ra, tạo nên những chấn động kinh hoàng, nam thạch lỏng tràn đến đâu sẽ hủy diệt sự sống đến đó, nhà cửa, công trình biến thành tro bụi.

Không có cái gì là vĩnh cửu trên đời này vậy!

(a) Ngày 2/2/2007 tại Trung Florida, cơn lốc (tornados) đã làm 20 người chết, 1500 nhà ở biến thành mảnh vụn. Ngày 28/3/07 tại bang OK và CO, gió lốc gây thiệt mạng cho 3 người và hàng trăm nhà bị tàn phá. Ngày 5/5/07 tại Greensburg, KA, gió lốc làm chết 10 người trong vòng 10 phút, mặc dầu dân chúng đã được báo trước 20 phút

2.4

Công viên Vòm

Từ I 70, tôi rẽ theo US 191 tới công viên quốc gia Vòm (Arches National Park), khoảng 60 dặm.

Công viên chứa 2000 vòm sa thạch, trên một diện tích 76, 000 mẫu, vòm có khẩu độ từ 1 – 100 m. Vì không có nhiều giờ, tôi tự lái xe “self guided tour” từ Trung Tâm Tiếp Đón đến khu Windows theo họa đồ chỉ dẫn. Nơi đây, tôi chiêm ngưỡng 3 vòm lớn nhất”North, South Windows, và Turret. Cái gì cũng vàng, không vàng thì nâu: vòm vàng, đất nâu trải rộng ra đến tận chân trời, cả bầu trời cũng vàng, nóng 97 độ. Vòm là kỳ công của thiên nhiên, chuyện xâm thực sa thạch đã xảy ra cách nay 300 triệu năm.

Chỉ tay về phía bầy dê sừng to (bighorn sheep) đứng chơi với trên mỏm đá, tôi hỏi lính kiểm viên:

- Ở đây không có cây cỏ, làm sao chúng sống được!

- Trong sa mạc cũng có nhiều cây cỏ nuôi sống chúng như trái anh đào (Juniper berries) rêu, (rêu trở nên xanh tốt sau cơn mưa mùa đông). Xin du khách tuyệt đối không quăng thức ăn của người cho thú vật.

- ?

- Một khi nghiên thức ăn của người, chúng lùng kiếm các bao ni-lông và nuốt chửng luôn khiến dạ dày bị nghẹt, cái chết sẽ từ từ đến với chúng.

Còn nhiều self guided tours nữa, tôi phải quay về vì đường tới SLC còn khá dài.

2.5

Tìm hiểu đạo Mormon

Sau khi xem một số tài liệu trưng bày và coi 4 phim: Joseph Smith, Legacy, Restoration, nhất là phim The Testament (nói về chúa Giê-su xuất hiện tại châu Mỹ, tôi ngó ý muốn tìm hiểu thêm về đạo Mormon. Sau đây là cuộc đàm thoại của tôi với bà Katherine, một chức sắc trong đạo, tại đại sảnh, tầng chót của Trung Tâm Hội Họp:

- Thưa bà, đạo Mormon cũng tôn thờ Thiên Chúa, cũng diễn giải Phúc Âm, như vậy có khác gì với Thiên Chúa Giáo.

- Để trả lời câu hỏi của ông, tôi xin phép được tóm lược tiểu sử của Joseph Smith, người sáng lập đạo. Joseph Smith sinh năm 1805, tại Sharon, Vermont. Năm 14 tuổi, cậu sống với gia đình tại New York. Lúc bấy giờ, Thiên Chúa Giáo có nhiều giáo phái khác nhau, cậu liên li câu nguyện: “Xin Thiên Chúa cho biết, con phải theo giáo phái nào?”. Chúa Cha và Chúa Con hiện ra, cho cậu hay: “Không giáo phái nào là thực trên trái đất (the true church of Jesus Christ was not on the earth), ta chọn con để lập Giáo Hội của ta. Khi kể lại những gì mà cậu đã thấy và nghe, mọi người cho cậu là điên khùng.

Ngày 21/4/1823, thiên thần Moroni (a) hiện ra, cho Joseph hay: “ Phúc Âm muôn đời khắc trên những tấm bằng vàng dát mỏng, được chôn dấu trên đồi Cumorah, cách xa trang trại của Joseph 3 dặm. Dưới sự hướng dẫn của thiên thần, ông đào bới và thấy sách thánh đựng trong một hộp bằng đá. Sách gồm 4 bộ: The Plates of Nephi, The Plates of Mormon, The Plates of Ether, The Plates of Brass.

Bà mở ngăn kéo lấy The Book of Mormon ra tặng tôi, đoạn nói tiếp:

- Joseph Smith dịch những sách trên ra tiếng Anh dưới quyền năng của Chúa Thánh Thần, sách đó được gọi the Book of Mormon. vì do tiên tri Mormon viết. Tiên tri Maroni, con của Mormon, bổ túc, khắc trên tấm vàng, và chôn dấu. Theo sách trên, năm 600 Tr TL tại Jerusalem, Thiên Chúa đã sai tiên tri Lehi dẫn dắt một dân riêng sang châu Mỹ. Cũng theo sách đó, ngay sau khi phục sinh, chúa Giê-su đã hiện ra tại châu Mỹ và mặc khải cho các tiên tri chương trình cứu độ của Ngài.

Sau khi dịch xong, ông đi truyền giáo, số người theo đạo càng ngày càng đông. Tín đồ bị bách hại và bị xua đuổi. Tháng 6/1844, ông bị thảm sát tại Carthage, IL. Người kế vị ông là Brigham Young hướng dẫn tín đồ chạy trốn và sau cùng định cư tại thung lũng Salt Lake, nơi đây tín đồ có thể hành đạo mà không sợ bị bách hại.

Ngày nay The book of Mormon còn được gọi một Phúc Âm khác của Chúa Giê-su (Another Testament of Jesus Christ), giáo hội còn được gọi Giáo Hội Chúa Giê-su của các vị Thánh Ngày Sau (The Church of Jesus Christ of Latter-day Saints) (b) .

- Những tấm vàng hiện lưu trữ ở đâu? Tôi tò mò hỏi.

- Như đã giao ước, ngày 2-5-1838, Joseph Smith đã giao lại cho Thiên Thần.

- Thưa bà, theo những gì bà vừa trình bày, nội dung của 2 sách Phúc Âm – một viết ra bởi các tiên tri Do Thái (Cựu Ước), các Thánh Tông Đồ (Tân Ước), một viết ra bởi các tiên tri châu Mỹ – cơ bản là giống nhau, ngoại trừ 2 biến cố: tiên tri Lehi dẫn một dân riêng sang châu Mỹ và Chúa Giê-su xuất hiện tại châu Mỹ.

- Thưa ông, gần như vậy, sách Mormon đặc biệt chú trọng đến chương trình cứu độ của Chúa Giê-su, nhân loại phải làm gì để hưởng bình an đời nay và để được cứu rỗi đời sau.

- Còn cách tổ chức Giáo Hội?

- Ở trung ương, Giáo Chủ cũng được gọi là tiên tri và 12 tông đồ do ông chỉ định lãnh đạo Giáo Hội. Ở địa phương do một giáo sĩ quản nhiệm. Đương kim giáo chủ là ông Gordon B. Hinckley, từ năm 1995 đến nay. Số tín đồ tại HK lên tới 6 triệu, trên thế giới là 12 triệu. Cũng có một sự khác biệt với Thiên Chúa Giáo là Giáo Hội Mormon chỉ rửa tội cho những trẻ em từ 8 tuổi trở lên, và rửa tội cho những người qua đời.

Ngoài Temple Square tại thành phố Salt Lake là trụ sở trung ương, còn nhiều đền đài nguy nga tráng lệ tại các địa phương như San Diego, Oakland, Los Angeles thuộc bang Cali, Arizona thuộc bang AZ, Washington DC, Laie Hawaii thuộc bang Hawaii v. v.

- Thưa bà, Giáo Hội Mormon cho phép đa thê?

- Luật Giáo Hội cấm đa thê. Tuy vậy vẫn còn một số tín đồ ly khai, vẫn duy trì cổ tục, hiện họ cư ngụ tại Hildale, UT, và vùng phụ cận Colorado City, CO.

- Xin chân thành cảm ơn bà, đã cho tôi một cuộc phỏng vấn thú vị và bổ ích.

Tôi bước ra Thượng Uyển, trông sang điện Capitol. Gió mát từng cơn từ rặng núi Wasatch thổi về, lòng tôi lâng lâng khi hồi tưởng: những ngày nghiên cứu Cựu Ước vào đầu năm 1990, tôi vẫn không tin rằng dân Do Thái là dân riêng duy nhất do Thiên Chúa lựa chọn, bởi lẽ tình yêu Thiên Chúa bao trùm cả nhân loại, không phân biệt Do Thái hay Hy Lạp, người ngoài đạo hay trong đạo. Điều này đã được chứng minh trong việc tiên tri Lehi dẫn một dân riêng tới miền đất hứa khác, đó là châu Mỹ. Khi học Thánh Kinh, Chúa Thánh Thần đã giúp tôi phân biệt những gì do tiên tri viết ra qua Mặc Khải, với những gì do tiên tri tự ý viết ra để bảo vệ đạo pháp.

Biết đâu một ngày kia, nhân loại khám phá một tiên tri đã dẫn một dân riêng về vùng Hy Mã Lạp Sơn.

Còn một điều nữa mà tôi chưa tiện giải bay vào thời điểm này. Đó là chuyện “Đ G L M L”.

(a) thiên thần Moroni chính là tiên tri Moroni.

(b) ý nói kể từ thánh Joseph Smith trở đi

Lượm lặt bên đường

Tôi chỉ ghi lại dưới đây một số trường hợp điển hình:

+ **Tìm kiếm địa chỉ:** Vì xe không có GPS, nên trước khi đi, tôi in sẵn bản chỉ đường nơi đến của Yahoo. Ngoài bản đồ Yahoo, đồng hồ dậm cũng cần thiết, để biết bao xa bạn sẽ quẹo trái hoặc phải và chuẩn bị đọc tên đường; đôi khi bảng tên đường khuất sau cành cây hay chỉ gắn ở 1 trong 4 góc phố, hoặc viết theo hàng dọc gắn trên cột điện, khiến mắt bạn mờ đi. Lại nữa, tên đường trên Yahoo và trên thực địa không giống nhau, tỷ dụ như yahoo đề “Texas 620”, trong khi thực địa đề “RM 620” hay “Ranch Road 620”. Tuy vậy, tôi vẫn vui vẻ chấp nhận một vài lạc đường trong chuyến đi dài vạn dặm với 13 trạm dừng chân.

+ **Tốc độ:** Mỗi bang quy định tốc độ tối đa, Vmax, khác nhau trên xa lộ. Vmax tùy thuộc vào địa thế (đồng bằng, cao nguyên hay miền núi), và lưu lượng xe. Vmax tại Cali là 65 mph, thiên hạ vẫn chạy 100 mph trên những đoạn đường vắng của I 5, mặc dầu có những bảng nhắc nhở “Radar enforced”! Sang I 10 của bang Arizona, New Mexico, Vmax = 75 mph thiên hạ chạy 120 mph kể cả xe tải trên những đoạn đường băng qua sa mạc! Tới bang Texas, Vmax giảm xuống còn 70 mph, đặc biệt bang này quy định 2 Vmax, một cho ban ngày, một cho ban đêm.

Thông thường, tôi chỉ chạy trên tốc độ quy định 5 mph; trừ đoạn đường sa mạc, tôi chạy theo đoàn xe.

+ **Cây:** Chỗ nào có rừng, hàng cây đẹp là tôi dừng chân ngắm. Tôi yêu cây không những vì vẻ đẹp thiên nhiên của nó mà nó còn gợi cho tôi biết bao kỷ niệm:

- hàng phượng tím tại công viên Wesminster
- mộc lan trồng khắp bang LA
- liễu cổ bên hồ Phelan, St Paul, MN
- rừng thông lá rung nhẹ tại bang UT
- thông 5 lá trên ngọn Sandia, Albuquerque, NM
- rừng tùng tại công viên quốc gia Yosemite

May thay! mỗi lần nhớ các cây trên, tôi chỉ cần dạo quanh cư xá là thấy đủ. Đây không phải là rừng cây mà là những cây đơn độc đứng trước nhà.

+ **Giờ mở đóng công viên:** Tùy theo tầm quan trọng, công viên được chia làm nhiều loại: quốc gia, bang, quận, thành phố hay thị trấn. Trừ loại chót, các công viên đều thu phí. Cứ nhìn vào mức độ “sang trọng” của các nhà vệ sinh, ta có thể biết công viên thuộc loại nào. Tùy theo nhu cầu quần chúng, giờ mở đóng công viên mỗi nơi một khác: có nơi mở từ bình minh tới hoàng hôn, có nơi mở ½ giờ sau và trước ban ngày, hoặc 10 giờ sáng tới hoàng hôn, hay từ bình minh tới nửa đêm. Điều đó nói lên tinh thần phục vụ quần chúng của các vị dân cử. Thấy sai thì sửa, thấy thiếu thì bổ túc, cho nên bộ luật dân sự cũng như bộ luật xây dựng mỗi địa phương một khác, càng ngày càng đầy thêm.

+ **Trường học không khóa:** Sau giờ tan học, cổng trường không khóa, dân chúng tự do thể thao, thể dục, pic-nic tại các sân chơi trong khuôn viên nhà trường. Người Mỹ biết sử dụng tối đa những phương tiện công cộng để phục vụ quần chúng, chẳng những các trường học VN đều cửa đóng then gài sau giờ tan học. Nào trạng người dân cần thay đổi, quốc gia mới mong tiến bộ.

+ **Thiên tai:** Trước đây, qua màn ảnh, tôi đã thấy thiên tai như bão, lũ, lụt, sóng thần, động đất, đất sụp v. v., cướp đi bao mạng sống; giờ đây, tôi học thêm bài học về bão cát trong sa mạc.

Dù thiên tai thuộc loại nào, ta có nhiều cơ may thoát hiểm, nếu biết cách đề phòng và đối phó.